

1981-01-01

ที่ ชิ่ง อั้น ในคณาณประโยชน์

ภาสิณี ศรีหิรัญ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

ศรีหิรัญ, ภาสิณี (1981) "ที่ ชิ่ง อั้น ในคณาณประโยชน์," *Journal of Letters*: Vol. 13: Iss. 1, Article 4.

DOI: 10.58837/CHULA.JLETTERS.13.1.3

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol13/iss1/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ที่ ซึ่ง อัน ในคณานุกรมประโยค

ภาสินี ศรีหิรัญ*

บทคัดย่อ

นักภาษาศาสตร์หลายคนได้วิเคราะห์คำ ที่ ซึ่ง อัน ในคณานุกรมประโยคว่าเป็นประพันธสรรพนาม (relative pronoun) บ้าง คำเชื่อมสัมพัทธ์ (relativizer) บ้าง แต่หลักฐานข้อเท็จจริงต่างๆ จากทั้งในปัจจุบันและในหนังสือเก่าแก่การวิเคราะห์ 2 แบบนี้และมุ่งไปในแนวที่ว่า คำ 3 คำนี้เป็น คำนำหน้าอนุประโยค (complementizer) ตามหน้าที่หลักและลักษณะทางไวยากรณ์ของมัน

คำ ที่ ซึ่ง อัน ซึ่งเรามักจะใช้นำหน้าคณานุกรมประโยคซึ่งทำหน้าที่ประกอบคำนามสรรพนาม หรือนามวลีที่มาข้างหน้า นั้น ได้มีนักภาษาศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสนใจศึกษากันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ทุกท่านได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับคำ 3 คำนี้ คงพอจะรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

พระยาอุปกิตศิลปสารได้กล่าวไว้ในหนังสือหลักภาษาไทยว่า ที่ ซึ่ง อัน เรียกว่าประพันธสรรพนาม หมายถึงสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น คนซึ่งเกียจคร้าน แม่ที่ฉันชาย บ้านอันเปลี่ยว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เชื่อมคณานุกรมประโยคเข้ากับประโยคใหญ่คือสังกรประโยคด้วย¹

* ภาสินี ศรีหิรัญ

อ.บ. (เกียรตินิยม), ค.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ) จุฬาฯ.
Ph. D. Linguistics (The University of Texas at Austin.)

อาจารย์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514) หน้า 79-80

แคมป์เบล นักภาษาศาสตร์ซึ่งวิเคราะห์ภาษาตามทฤษฎี structuralist framework ถือว่า **ที่ ซึ่ง อัน** เป็น relative pronoun ในภาษาไทยและให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

... a noun substitute which functions as an integral part of a dependent clause and, simultaneously, as a connective between the clause and a nominal not included in the same clause.²

นั่นก็คือ relative pronoun ในภาษาไทยเป็นคำที่เป็นส่วนสำคัญของอนุประโยค เป็นคำที่ใช้แทนนาม และยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างอนุประโยคกับนามที่ไม่รวมอยู่ในอนุประโยค (หมายถึงนามที่อยู่ในประโยคใหญ่) ด้วย ที่สำคัญก็คือแคมป์เบลได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า relative pronoun ในภาษาไทยไม่เปลี่ยนรูปไม่ว่าจะทำหน้าที่ใดในอนุประโยคหรือไม่ว่าชนิดของนามที่อ้างถึงจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของหรืออะไรก็ตาม ตัวอย่างเช่น “นักเรียนที่^๓นั่งอยู่” ที่ ทำหน้าที่เป็นประธานของอนุประโยค ส่วน “เรื่องที่เราจะเข้าใจได้” ที่ ทำหน้าที่เป็นกรรมของอนุประโยค ซึ่งต่างจาก relative pronoun ในภาษาอังกฤษที่แปรตามแนวมาข้างหน้า (antecedent) และยังแปรตามหน้าที่ของมันในคุณานุประโยคอีกด้วย นอกจากนี้แคมป์เบลยังได้ให้ข้อสังเกตต่อไปอีกว่าเราจะพบคำว่า **ที่** ในวลีเชื่อมประโยค (conjunctive phrases) หลายต่อหลายวลีได้แก่ **โดยที่ การที่ เพื่อที่ ทั้งที่ ตามที่**

เมื่อพูดถึงการใช้คำ **ที่ ซึ่ง อัน** แคมป์เบลสังเกตว่า **ที่** จะเป็นคำที่ใช้บ่อยที่สุด **ซึ่ง** มีลักษณะที่ฟังดูเป็นพิธีรีตอง เป็นวิชาการและเป็นภาษาหนังสือ ส่วนคำ **อัน** นั้น นอกจากจะใช้ในวลีที่ใช้กันติดปากแล้วยังฟังดูเป็นภาษาเก่าโบราณ แทบไม่ค่อยได้ใช้ในภาษาพูด และที่น่าสนใจมากก็คือ ความเห็นของนักภาษาศาสตร์ท่านหนึ่งที่ว่า การเลือกใช้คำ **ที่** หรือ **ซึ่ง** ของคนไทยบางกลุ่มอาจจะเป็นเรื่องตามใจชอบมากกว่า ด้วยเหตุผลอื่น ^๕ ทั้งนี้เพราะหน้าที่ของคำ 2 คำนี้ซ้อนกันอยู่มาก^๘

วิจิตร ภาณุพงศ์ นักภาษาศาสตร์แนวเดียวกับแคมป์เบล กลับพิจารณาคำ **ที่ ซึ่ง** ในฐานะ relative linker ไม่ใช่ relative pronoun และตั้งข้อสังเกตไว้ว่าคำประเภทนี้ไม่เน้นเวลาพูด คำ **ที่** มักใช้ในภาษาพูดมากกว่า **ซึ่ง** และ 2 คำนี้ใช้แทนกันได้ทุกครั้ง^๔

² Russell N. Campbell, Noun Substitutes in Modern Thai: a Study in Pronominality, (The Hague : Mouton, 1969), p. 32.

³ R.N. Campbell, p. 34-36.

⁴ V. Panupong, Inter-Sentence Relations in Modern Conversational Thai, (Bangkok : The Siam Society 1970), p. 165.

การที่วิจิตร ภาณุพงศ์ กล่าวถึง relative linker เพียง 2 คำ คือ **ที่** กับ **ซึ่ง** โดยไม่ได้รวม **อัน** ไว้ด้วยนั้น เห็นจะเป็นเพราะขาดข้อมูลเนื่องจากคำ **อัน** มักจะใช้ในเรื่องที่เป็นพิธีรีตองจริงๆ เช่น จะพบในวรรณกรรม เรื่องทางศาสนา หรือไม่กี่ในสุนทรพจน์ที่เป็นทางการ หรือจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า **อัน** ไม่ค่อยพบในภาษาพูดยกเว้นในวลีที่พูดติดปาก ซึ่งมักจะมีโครงสร้างดังนี้

อัน + คำคุณศัพท์

ยกตัวอย่างเช่น **อัน**เก่าแก่ **อัน**ปลอดภัย **อัน**ก้าวหน้า

แต่ถ้าหากสถานการณ์อำนวยให้เป็นเรื่องพิธีรีตองแล้ว **อัน** ก็อาจจะใช้แทนที่ **ที่** และ **ซึ่ง** ได้ ตัวอย่างเช่น

- (1) กฎหมาย $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกในปี พ.ศ. 2505
- (2) พระราชพิธี $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ ปราบกฐีสืบมาเป็นเวลาช้านาน

นักภาษาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีปริวรรตหลายท่าน ได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องคุณูประโยคในภาษาไทย แต่ละท่านต่างมีความเห็นแตกต่างกันไปดังจะสรุปได้ดังนี้

อุกม วโรตมสิกขติศถ⁵ และเพียรศิริ เอกนิยม⁶ ถือว่าคำ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** เป็น relative pronoun ส่วนกัญจน สินธวานนท์ จัดคำ 3 คำนี้เป็นคำเชื่อมสัมพันธ์ (relativizer) โดยถือว่า **ที่** **ซึ่ง** **อัน** มีลักษณะทางด้านความหมาย หรือ semantic features [\pm มนุษย์] [\pm สิ่งมีชีวิต] และ [\pm ไม่มีตัวตน] อยู่ในตัว⁷ ซึ่งที่จริงก็เท่ากับบอกว่า คำ 3 คำนี้ไม่เปลี่ยนรูป จะใช้กับนามที่มาข้างหน้า (antecedent) ซึ่งเป็นอะไรก็ได้

⁵ U. Warotamasikkhadit, Thai Syntax: an Outline, Ph.D. dissertation The University of Texas at Austin, (The Hague : Mouton, 1970), p. 48.

⁶ P. Ekniyom, Relative Clauses in Thai, Master's Thesis University of Washington, 1971, p. 33.

⁷ K. Sindhavanandha, The Verb in Modern Thai, Georgetown University Ph. D. dissertation, 1970, p. 220.

พิมพรรณ สุวรรณมาติก ได้ค้นคว้าในเรื่องอนุประโยคในภาษาไทยตามทฤษฎีปริวรรต เช่นเดียวกัน ได้กล่าวสรุปไว้ว่า คำ **ที่** ในคุณานุประโยค และคำ **ที่** ซึ่งใช้นำหน้าอนุประโยค ของกริยาวลี (verb phrase complement) กับ อนุประโยคที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ที่เรียกว่า sentential subject complement นั้น แท้ที่จริงแล้วก็คือตัวเดียวกัน คือล้วนแต่ทำหน้าที่เป็นคำบ่งว่าจะมีอนุประโยคตามมาที่เรียกว่า complementizer⁸ แต่การที่พิมพรรณอ้างว่า คำ **ที่** เป็น complementizer นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น กล่าวคือถ้าจะแยกว่า **ที่** ในคุณานุประโยค เป็น complementizer ส่วน **ซึ่ง** และ **อัน** ยังคงถือว่าเป็น relative pronoun อยู่เช่นนั้น มองดู ขัดแย้งกับความจริงที่ว่า คำ 3 คำนี้ ต่างก็ทำหน้าที่เดียวกันในคุณานุประโยค นอกจากนี้ยังมี บทบาททางด้านไวยากรณ์ (syntactic behaviour) คล้ายคลึงกันอีกด้วย

การศึกษาคำ **ที่ ซึ่ง อัน** นอกจาก จะพิจารณาความเห็นและการสรุปผลของนักภาษาศาสตร์แล้ว แหล่งที่นำศึกษาค้นคว้าแหล่งใหญ่อีกแหล่งหนึ่งก็คือ พจนานุกรมต่าง ๆ ผลปรากฏว่าพจนานุกรมทุกเล่มที่ผู้เขียนได้ค้นคว้า ได้แก่พจนานุกรมของแมคฟาร์แลนด์⁹ ของปาลเลอกัว¹⁰ ของ ม.ล. มานิจ ชุมสาย¹¹ ของ ส. เศรษฐบุตร์¹² และของแมรี ฮาส¹³ บอกตรงกันคือ **ที่ ซึ่ง อัน** เป็น relative pronoun หรือมีจะเน้นก็เทียบคำ 3 คำนี้ เท่ากับ relative pronoun ในภาษาอังกฤษ

เราพอจะสรุปได้ว่า คำ **ที่ ซึ่ง อัน** มีผู้วิเคราะห์แตกต่างกันไปถึง 3 แบบด้วยกันได้แก่

1. การวิเคราะห์ว่า **ที่ ซึ่ง อัน** เป็นประพันธสรรพนาม (relative pronoun) เห็นได้ชัดว่าเป็นการวิเคราะห์ที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เนื่องจากคำ 3 คำนี้นอกจากจะไม่ได้ทำหน้าที่เป็น

⁸ P. Suwannamalik, Sentential Complementation in Thai, Master's Thesis University of Washington, 1974, p. 19

⁹ G. McFarland, Thai-English Dictionary, (Stanford: Stanford University Press, 1944.)

¹⁰ J.B. Pallegoix, Dictionarium linguae thai sive siamensis, (Westmead, England: Gregg International Publishers, 1972.)

¹¹ M. Jumsai, English-Thai and Thai-English Dictionary, (London: Macmillan, 1952.)

¹² S. Sethaputhra, New Model Thai-English Dictionary, (Bangkok: Sethaputhra, 1967.)

¹³ M. Haas, Thai-English Student's Dictionary, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1964.)

สรรพนามแล้วยังไม่มียกขณณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่พอจะเรียกว่าเป็นสรรพนามได้ แท้ที่จริงคำ 3 คำนี้ทำหน้าที่เป็นคำที่บ่งให้ทราบว่าจะมีคุณานุประโยคตามมาต่างหาก หรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า หน้าที่หลักของมันคือ เป็นตัวเชื่อม antecedent กับอนุประโยคที่ตามมา นอกจากนั้นเรายังไม่อาจจะอ้างได้ว่า **ที่ ซึ่ง อัน** ใช้แทนนามหรือนามวลีที่มาข้างหน้าเหมือน relative pronoun ในภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราพบกรณีต่อไปนี้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าสรรพนาม **แก** และ **เขา** เป็นตัวแทนของ antecedent ในคุณานุประโยคอยู่แล้ว

(3) เด็ก คนที่ **แก** มาโรงเรียนสาย

(4) สิทธิ์ **ซึ่ง** ฉันรู้จัก **เขา** ดี

2. การวิเคราะห์ว่า **ที่ ซึ่ง อัน** เป็นคำเชื่อมสัมพันธ์ (relative linker หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า relativizer) แม้ว่าการวิเคราะห์แบบนี้จะตรงความเป็นจริงที่ว่า **ที่ ซึ่ง อัน** ทำหน้าที่เป็นคำไม่เปลี่ยนแปลง และใช้นำหน้าคุณานุประโยค ผู้เขียนก็ใคร่จะชี้ให้เห็นว่า แต่เดิมมา **ที่ ซึ่ง อัน** มิได้ใช้นำหน้าเฉพาะคุณานุประโยคเท่านั้น ยังใช้นำหน้าอนุประโยคประเภทอื่นอีกหลายประเภทด้วย หลักฐานอันนี้ทำให้เรามองการใช้คำ 3 คำนี้ได้กว้างซึ้งกว่าเดิมมาก และยังแนะให้คิดว่าคุณานุประโยคในภาษาไทยไม่มีลักษณะเด่นพิเศษแต่อย่างใด น่าจะวิเคราะห์ว่าเป็นอนุประโยคที่เรียกว่า complement clause ประเภทหนึ่งเท่านั้น และ **ที่ ซึ่ง อัน** น่าจะเรียกว่า complementizer เพื่อให้ตรงตามข้อเท็จจริงด้วย

3. การวิเคราะห์ว่า คำ **ที่** เท่านั้นที่เป็น complementizer (คำ **ซึ่ง อัน** ยังคงถือเป็น relative pronoun) นั้น มองดูไม่ถูกต้องนัก ซ้ำยังก่อให้เกิดปัญหาตั้งที่ได้กล่าวแล้วในการวิจารณ์ผลงานของ พิมพรรณ สุวรรณมาติก ปัญหานี้จะแก้ได้ถ้าเพียงแต่เราจัดให้ **ที่ ซึ่ง อัน** เป็นคำประเภทเดียวกันคือ complementizer ทำหน้าที่นำหน้าอนุประโยคประเภทต่างๆ หลายประเภท

ผู้เขียนใคร่จะเสนอเหตุผลสนับสนุนว่า **ที่ ซึ่ง อัน** มีบทบาททางไวยากรณ์คล้ายคลึงกันและสมควรที่จะจัดให้เป็น complementizer ดังนี้ ประการแรก ได้กล่าวมาข้างแล้วว่าคำ 3 คำนี้ทำหน้าที่เหมือนกันคือ เป็นคำนำหน้าคุณานุประโยค และคำเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงตามชนิดของ

antecedent เหมือน relative pronoun ในภาษาอังกฤษ เมื่อเป็นเช่นนี้ หน้าที่หลักของ **ที่ ซึ่ง อัน** ก็คือ เป็นตัวเชื่อมทางโครงสร้างไวยากรณ์ (syntactic subordinator) ระหว่าง antecedent และอนุประโยคที่เราเรียกว่า อนุประโยคที่ตามมา ถ้าดูจากหน้าที่หลักอันนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า **ที่ ซึ่ง อัน** ใช้แทนกันได้ แม้ว่าอาจจะขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เวลาที่เป็นพิธีหรือหรือไม่เพียงไร นั่นคือคำ **ที่** ใช้ได้ในทุกโอกาส แต่ที่ใช้บ่อยที่สุดคือเวลาสนทนา คำ **ซึ่ง** มักใช้ในเรื่องที่เป็นการทำงานหรือเป็นกิจพิธีการ เช่น ในภาษาเขียนทั่วๆ ไปหรือใน สุนทรพจน์ นอกจากนั้นผู้เขียนและคนไทยเจ้าของภาษาหลายต่อหลายคนยังมีความเห็นตรงกันว่า **ซึ่ง** จะมึลักษณะเน้นบางประการเหมือนกับจะดึงความสนใจของผู้อ่านหรือผู้ฟังมาที่อนุประโยคที่ตามมา ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นทุกครั้งที่ใช้หรือพบ **ซึ่ง** นำหน้าอนุประโยค ดังนั้นจึงขอเพิ่มเติมว่า **ซึ่ง** จะใช้ในกรณีที่ต้องการเน้นข้อความที่ตามมาอีกประการหนึ่งด้วย ส่วนคำ **อัน** นั้นเคยเป็นคำเก่าใช้มานาน มีลักษณะที่เป็นพิธีหรืออย่างยิ่งและเป็นภาษาระดับวรรณคดี นอกจากจะพบในคัมภีร์ เรื่องราวทางศาสนา ทางกฎหมายหรือ ทางวรรณคดีแล้ว ก็อาจจะพบได้ในสุนทรพจน์ที่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่านอกจากจะพบในวลีที่พูดกันจนติดปากแล้ว **อัน** มักจะใช้นำอนุประโยคที่ประกอบด้วยกริยาสีเท่านั้นโดยละประธานไว้ในฐานที่เข้าใจ ตัวอย่างเช่น

(5) ประเทศ **อัน** อุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร

(6) เพชร **อัน** มีค่ามหาศาล

การที่ผู้เขียนกล่าวว่า การใช้ **ที่ ซึ่ง อัน** ขึ้นอยู่กับว่าเป็นเรื่องที่เป็นการทำงานเพียงไรนั้น อาจจะมีมองเห็นได้ชัดขึ้นถ้าเทียบดูตัวอย่างต่อไปนี้

(7) เด็ก $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \end{array} \right\}$ ฉันทเลี้ยง (มัน) มา

(8) สงคราม $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ ทุกคนประณาม

จะเห็นว่า (7) ไม่ใช่เรื่องที่เป็นพิธีหรือ คำ **อัน** จึงใช้แทน **ที่ ซึ่ง** ไม่ได้ในขณะที่ใช้ **ที่ ซึ่ง อัน** ได้ทั้ง 3 ตัว ใน (8) ซึ่งฟังดูเป็นการเป็นงาน

ถ้าจะเปรียบเทียบการใช้ **ที่** กับ **ซึ่ง** แล้ว จะสังเกตเห็นว่าในบางกรณีเรานิยมใช้คำหนึ่งมากกว่าอีกคำหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ตามปกติแล้วถ้า antecedent เป็นชื่อเฉพาะหรือสรรพนามเราก็มักจะใช้ **ซึ่ง** ได้แก่

(9) นบ **ซึ่ง** เป็นหัวหน้าห้อง

(10) เขา **ซึ่ง** ทำงานหนัก

แต่เวลาเราใช้สรรพนามในกรณีพิเศษให้หมายถึงคำใดคำหนึ่งของคนๆ นั้น หรือใช้ชื่อเฉพาะในกรณีที่มีคนหลายคนใช้ชื่อเดียวกัน เรามักจะใช้กับคำ **ที่** เช่น

(11) เขา **ที่** คนภายนอกรู้จัก เป็น คนละคนกับ เขา **ที่** อยู่ที่บ้าน

(12) ฉันชอบสมบัติ **ที่** เป็นคาราซอด้วง

แม้กระทั่งการเลือกใช้คำ **ที่** และ **ซึ่ง** ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงได้อย่างแน่นอนตามที่ผู้เขียนสังเกต คำ 2 คำนี้ก็ยังไม่ใช้แทนกันได้ แม้จะอยู่ใน 2 กรณีที่กล่าวแล้วข้อสังเกตที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้จะชวนให้คิดว่า ความแตกต่างในเรื่องการใช้ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** น่าจะเป็นเรื่องของสำนวนนิยม (style) มากกว่าที่จะเป็นเรื่องแบบแผนทางไวยากรณ์

นอกเหนือจากที่มีลักษณะทางไวยากรณ์คล้ายคลึงกันแล้ว หลักฐานจากหนังสือเก่าๆ ได้ชี้ให้เห็นว่า คำ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** ได้ทำหน้าที่นำหน้าอนุประโยคที่เรียกว่า complement clause ประเภทต่างๆ มานานแล้ว¹⁴ นั่นก็คือ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** นอกจากจะใช้นำหน้าคุณาอนุประโยคแล้ว ยังใช้นำหน้า noun phrase complement และ sentential subject complement อีกด้วย และที่น่าสังเกตก็คือ การเลือกใช้คำ 3 คำนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ที่ใช้ว่าเป็นพิธีการหรือไม่เพียงไร แบบเดียวกันไม่มีผิด จากข้อมูลของผู้เขียนเก็บรวบรวมไว้ คำ **ที่** เป็นคำๆ เดียวที่ใช้นำหน้า noun phrase complement และ sentential subject Complement ในการสนทนา ในขณะที่ **ซึ่ง** และ **อัน** จะไม่มีการใช้เลย **ซึ่ง** และ **อัน** จะใช้แต่เฉพาะในภาษาเขียนทั่วไป หรือสุนทรพจน์เท่านั้น (เรื่องนี้แย้งกับการที่ พิมพรรณ สุวรรณมาติก¹⁵ และ สารีณี อนิวัน¹⁶

¹⁴ ดูรายละเอียดใน Pasinee Sornhiran, A New Look at the Particles *thii* *siŋ* and *an*, Unpublished Paper, Department of Linguistics, The University of Texas at Austin, 1977.

¹⁵ P. Suwannamalik, Sentential Complementation in Thai, Master's Thesis University of Washington, 1974, p. 6.

¹⁶ S. Anivan, Complementation in Thai, Texas Linguistic Forum 1: 1-26, 1975, p. 23.

กล่าวไว้ว่า **ที่** เป็นคำๆ เดียวที่ใช้นำหน้า sentential subject complement ได้ การที่ทั้ง 2 ท่านสรุปออกมาดังนี้น่าจะเป็นเพราะหาไม่พบข้อมูลดังกล่าว เนื่องจาก **ซึ่ง** และ **อัน** ซึ่งนำหน้าอนุประโยคดังกล่าว ปกติจะไม่พบในภาษาพูดเลย)

ตัวอย่าง **ที่ ซึ่ง อัน** ที่ใช้ใน noun phrase complement

(13) ความคิด **ที่** ฉันจะแปลหนังสือ

(14) กรณี $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ นายกรัฐมนตรีจะยกเลิกกฎหมายฉบับนี้

(15) ผลบุญ $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ ข้าพเจ้าจะถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์

ตัวอย่าง **ที่ ซึ่ง อัน** ซึ่งใช้ใน sentential subject complement

(16) **ที่** ฉันมาช้าเป็นเพราะรถติด

(17) $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \end{array} \right\}$ ท่านปฏิบัติดังนี้ เป็นการไม่สมควร

(18) $\left\{ \begin{array}{l} \text{ที่} \\ \text{ซึ่ง} \\ \text{อัน} \end{array} \right\}$ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จยุโรปครั้งนี้ เป็นการส่งเสริม

สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

การที่เรารู้สึกคุ้นกับคำ **ที่** และใช้คำๆ นี้น้อยกว่าคำ **ซึ่ง** และ **อัน** นั้น น่าจะเป็นเพราะเราใช้คำๆ นี้ใน verb phrase complement ต่างๆ และยังใช้ในอนุประโยคที่เรียกว่า adverbial clause อีกหลายชนิดดังนี้

ตัวอย่าง คำ **ที่** ใน verb phrase complement

(19) ฉันดีใจ **ที่** เธอมา

(20) เขาสงสัยว่า **ที่** เธอซำห้ก

(21) นวลต่อว่า **ที่** เขาหายไป

ตัวอย่าง คำ **ที่** ใน adverbial clause

- (22) เขาโทรศัพท์ทันที **ที่** เขามาถึง
- (23) เขาเข้ามาขณะ **ที่** เรากำลังคุยกันอยู่
- (24) เขาทำตัว $\left(\begin{array}{c} \text{อย่าง} \\ \text{คั่ง} \end{array} \right)$ **ที่** เธอต้องการ
- (25) คุณทำงานหนักทั้งๆ **ที่** หมอห้าม
- (26) นักเรียนออกไปโดย **ที่** ครูไม่รู้

หลักฐานและข้อสังเกตต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้นล้วนมุ่งไปในแนวที่ว่าคำ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** ทำหน้าที่นำหน้าอนุประโยคที่เป็น complement ประเภทต่างๆ และคุณาอนุประโยค โดยที่โครงสร้างทางไวยากรณ์ (ได้แก่ **ที่** **ซึ่ง** **อัน** ตามด้วยอนุประโยค) และหลักเกณฑ์การใช้ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์มิได้แตกต่างกันเลยในอนุประโยคแต่ละประเภทดังกล่าว จึงเป็นการสมควรที่จะวิเคราะห์คำ 3 คำนี้ใหม่ให้ตรงกับข้อเท็จจริงว่าเป็น complementizer หรือคำนำหน้าอนุประโยค (แบบเดียวกับคำ **ว่า** ในประโยค ‘ฉันคิดว่าเขาจะมา’ นั่นเอง) แทนที่จะเรียกว่า ประพันธสรรพนาม หรือ คำเชื่อมสัมพัทธ์ (relativizer) ที่เคยเรียกมาแต่เดิม ส่วนคุณาอนุประโยคนี้ ก็น่าจะมาวิเคราะห์กันใหม่ว่าเป็นเพียงอนุประโยคประเภทหนึ่งเท่านั้น มิได้มีความแตกต่างทางด้านโครงสร้างจากอนุประโยคที่เรียกว่า complement clause อื่นๆ เลยแม้แต่น้อยดังนั้นการวิเคราะห์เช่นนั้นนอกจากจะให้ความกระจ่างในเรื่องคุณาอนุประโยคแล้ว ยังมีผลเชื่อมโยงถึงการวิเคราะห์อนุประโยคอื่นๆ ในภาษาไทยอีกด้วย

บรรณานุกรม

- พระชาอุปกิตศิลปสาร. อักษรภาษาไทย, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2514
- Anivan, S. *Complementation in Thai*. Texas Linguistic Forum 1 : 1-26.
- Campbell, R. *Noun Substitutes in Modern Thai : a Study in Pronominality*. The Hague : Mouton, 1969
- Ekniyom, P. *Relative Clauses in Thai*. Master's Thesis. University of Washington, 1971.
- Haas, M. *Thai-English Student's Dictionary*. Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1964.
- Jumsai, M. *English-Thai and Thai-English Dictionary*. London : Macmillan, 1952.
- Mcfarland, G. *Thai-English Dictionary*. Stanford : Stanford University Press, 1944.
- Pallegoix, J.B. *Dictionarium linguae thai sive siamensis*. Westmead, England : Gregg International Publishers, 1972.
- Panupong, V. *Inter-Sentence Relations in Modern Conversational Thai*. Bangkok : The Siam Society, 1970.
- Sethaputhra, S. *New Model Thai-English Dictionary*. Bangkok : Sethaputhra, 1967.
- Sindhavanandha, K. *The Verb in Modern Thai*. Georgetown University, Ph. D. dissertation, 1967.
- Sornhiran, P. *A New Look at the Particles thii, sin and an*. Unpublished paper. Department of Linguistics, the University of Texas at Austin, 1977.
- Suwannamalik, P. *Sentential Complementation in Thai*. Master's Thai. University of Washington, 1974.
- Warotomasikkhadit, U. *Thai Syntax : an Outline*. Ph. D. dissertation. The University of Texas at Austin. The Hague : Mouton, 1972.